

Документ у форматі легкого читання

Закон України про допомогу лікаря – психіатра

Серія: права людини

Підготовлено:

Раїса Кравченко, Всеукраїнська громадської організації «Коаліція захисту прав осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень»

Під редакцією:

Маргарет Фаррелл, Ірландія, експертка-практик та консультантка у сфері послуг для людей з інвалідністю

Ці матеріали у форматі легкого читання були підготовлені в рамках проєкту ОБСЄ БДІПЛ «Просування людського виміру безпеки в Україні» в результаті тренінгової програми з методології легкого читання та пов'язаних з нею концепцій для представників/-ць організацій людей з інвалідністю. Погляди та інформація, що містяться у цих матеріалах, можуть не відображати політику та позицію БДІПЛ.

Зміст

Про цей Закон

5

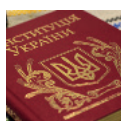
Розділ 1. Головне в Законі

11

Розділ 2. Як психіатри допомагають людині
з психічною хворобою

18

Розділ 3. Права людини під час допомоги лікаря-
психіатра

26

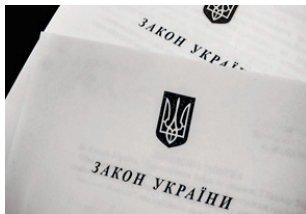

Словник

29

Закон України про допомогу лікаря – психіатра

Ілюстрації з відкритих інтернет-джерел.

Цей документ є легким для читання описом повного тексту Закону про допомогу лікарю-психіатру.

Вам потрібно читати повний текст Закону, якщо хочете дізнатися усі правила лікування у психіатра.

Повна назва Закону – Закон України «Про психіатричну допомогу».

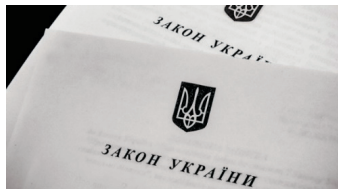

Повний текст Закону можна знайти на вебсайті Верховної Ради України за адресою:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>

Про цей Закон

Що це за Закон?

Цей Закон для всіх людей в Україні.

Цей Закон для українців з психічними хворобами.

Також цей Закон для батьків людей з психічними хворобами.

Ще цей Закон потрібен психіатрам.

Закон потрібен іншим спеціалістам, які допомагають людям з психічними хворобами.

Як дізнатися, що у людини є психічна хвороба?

По-перше, психічна хвороба є в людини, якій важко навчатися і яка думає повільніше, ніж інші.

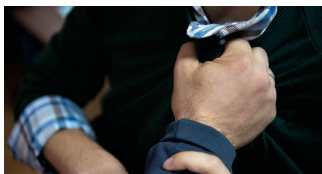
По-друге, психічна хвороба є у людини, яка не розуміє, що відбувається навкруги.

Така людина не розуміє, хто вона і що роблять інші люди.

По-третє, психічна хвороба є у людини, яка дивно чи неправильно себе поводить.

Така людина робить шкоду собі і людям навкруги.

Наприклад, людина з психічною хворобою може вдарити матір, викинути їжу і залишитися голодною.

Людина з психічною хворобою може віддати свої гроші чужому.

Четвертий приклад психічної хвороби, коли людина п'є багато горілки або ковтає наркотики і не може працювати.

Людині з психічною хворобою потрібна допомога лікаря-психіатра.

Коли потрібен цей Закон?

Найчастіше людині з психічною хворобою цей Закон потрібен у 4-х випадках.

Випадок 1.

Коли людина страждає від психічної хвороби.

Тоді людині треба лікуватися.

Лікування призначить лікар-психіатр.

А Закон пише про права людини з психічною хворобою і права лікаря.

Після лікування людині з психічною хворобою призначають інвалідність.

Отже, до лікаря-психіатра ідуть по документ про психічну хворобу, у разі якої призначають інвалідність.

Психічна хвороба заважає людині заробляти.

Людині з інвалідністю у собезі дадуть грошову допомогу.

Випадок 2.

До психіатра іде мама людини з психічною хворобою, коли мамі потрібні гроші.

Мама теж не може заробляти, бо увесь час іде на догляд за сином чи донькою.

Мама бере довідку від лікаря і йде до собезу по грошову допомогу.

Грошову допомогу дають людині з документом про інвалідність і її мамі.

У документі від лікаря-психіатра написано, що людина має психічну хворобу й інвалідність.

Ще один документ про те, що мама повинна доглядати людину з психічною хворобою.

Документ від лікаря-психіатра та інші документи несуть до собезу.

Випадок 3

Коли дорослу людину з психічною хворобою запрошують до суду.

Суд може вирішити, що людині потрібна допомога іншого, це називається недієздатністю.

Суд призначає опікуна недієздатній людині з психічною хворобою.

Найчастіше опікуном стає мама.

Також опікуном може стати батько, сестра, брат, інший родич або друг.

Спочатку мама веде сина чи доньку з психічною хворобою на огляд до психіатра.

Це називається експертизою.

Випадок 4.

Коли мама або директор інтернату хоче покласти людину з психічною хворобою до психіатричної лікарні.

А людина не розуміє, що вона хвора і їй потрібно лікуватися.

Людина з психічною хворобою не хоче йти до психіатра, лягати в лікарню.

Буває, мама збирається до лікаря-психіатра, а син чи донька йти до психіатра не хоче.

Тоді мама і психіатр роблять так, як про це пише Закон.

Закон Про допомогу лікаря- психіатра пише про права людини з психічною хворобою.

Закон пише, що людина може робити.

Закон пише про різні випадки.

Різні випадки описані у різних статтях Закону.

Стаття закону – це частина закону, де описано один випадок.

Стаття закону пише правило для всіх, що робити в одному випадку.

Далі будуть описані статті закону.

Спочатку ми напишемо слово Стаття і номер Статті цифрою.

Розділ 1. Головне в Законі

Стаття 1. Пояснення слів у цьому законі

Психічна хвороба – коли у людини тіло не болить, але людина не розуміє, що відбувається навколо.

Усі психічні хвороби описані в одній медичній книзі.

Людина, у якої є психічна хвороба, поводить себе дивно, не так, як усі.

Інші люди думають, що людина з психічною хворобою поводить себе неправильно.

Допомога лікаря-психіатра – це коли людина приходить до лікаря-психіатра на лікування.

Або мама чи інші родичі приводять людину з психічною хворобою до психіатра

Лікар оглядає людину і пише про хворобу документ.

Якщо психіатр бачить у людини психічну хворобу, то призначає ліки, догляд або лікувальні процедури.

Спеціаліст – працівник психіатричної лікарні, який має освіту психолога, медсестри, соціального працівника чи іншу.

Спеціаліст допомагає хворому разом із лікарем-психіатром.

Комісія лікарів-психіатрів – коли 2 чи більше лікарів збираються разом.

Комісія психіатрів робить таке:

- оглядає хворого разом,
- обговорює хворобу,
- обговорює лікування людини.

Комісія психіатрів збирається разом, якщо хвороба складна або якщо хворий не хоче лікуватися.

Комісія психіатрів збирається, якщо хворого треба класти до психіатричної лікарні, а хворий не хоче.

Заклад соціального захисту – будинок, куди людина з психічною хворобою іде по допомогу.

Людину лікують у психіатричній лікарні.

Іншу допомогу в психіатричній лікарні надати не можуть.

Людині з психічною хворобою потрібна допомога, щоб поїсти, купити і випрати одяг, знайти реабілітацію.

Спеціалісти закладу соціального захисту дають грошову допомогу, направляють до реабілітаційного центру, призначають помічника.

Згода на лікування – коли лікар запитує людину з психічною хворобою, чи хоче ця людина лікуватися.

Людина дає згоду, значить, погоджується лікуватися.

Це називають **усвідомленою згодою**.

Людина з психічною хворобою може не знати, чи дати згоду лікуватися.

Людина з психічною хворобою не розуміє, як її будуть лікувати.

Тоді людина з психічною хворобою запитує:

- чому їй треба лікуватися,
- для чого лікуватися,
- хто її буде лікувати,
- які ліки треба приймати,
- які ще спеціалісти будуть їй допомагати, крім лікаря.

Лікар відповідає на всі питання.

Тоді хворий підписує документ, який називається згодою на лікування.

У документі людина пише, я хочу лікуватися.

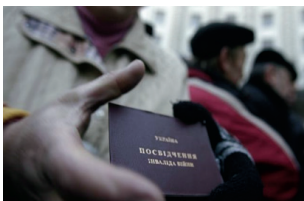

Стационарне лікування – це коли людина з психічною хворобою лягає в лікарню, залишається в лікарні і вдень, і вночі.

Стаття 5. Що держава робить для людини, в якій знайшли психічну хворобу

Держава платить зарплату лікарям-психіатрам і спеціалістам, які допомагають людям з психічними хворобами.

Люди з психічними хворобами не платять за допомогу лікаря-психіатра. Держава також платить за ліки.

Ще держава дає грошову допомогу людині, у якої є документ про інвалідність через психічну хворобу.

Дорослій людині з психічною хворобою можуть дати документ про інвалідність 1, 2 або 3 групи.

Людині з психічною хворобою потрібна допомога мами чи іншої людини кожного дня.

Собез дає грошову допомогу мамі чи іншому, хто допомагає людині з психічною хворобою.

Але держава дає грошову допомогу не кожній мамі. Якщо мама сама добре заробляє, собез не платить їй гроші.

Людину з психічною хворобою безкоштовно лікуватимуть у лікарні.

Також людина з психічною хворобою ходить до реабілітаційного центру безплатно.

Опікун допомагає людині з психічною хворобою.

Також до хворої людини додому може приходити соціальний працівник.

Соціальний працівник купує людині продукти і одяг, допомагає прибрати дім, платить за квартиру.

Закон пише, що деякі люди з психічними хворобами живуть в інтернаті.

Люди з психічними хворобами можуть вчитися в школі або університеті.

Люди з психічними хворобами можуть працювати і заробляти гроші.

Депутати повинні давати гроші для реабілітаційних центрів, інтернатів і шкіл.

Стаття 6. Спеціалісти не розповідають нікому про хворобу людини

Людина з психічною хворобою може прийти до лікарні.

Лікарі-психіатри, медсестри, психологи, педагоги, соціальні працівники та інші спеціалісти знають про хвороби людей.

Але вони не повинні нікому розповідати про ці хвороби.

Людина з психічною хворобою може попросити у лікаря документ про свою хворобу.

Іноді чужі люди просять лікаря розповісти про психічну хворобу якоїсь людини.

Психіатр нікому не розповідає про хворобу.

Стаття 7. Огляд хворої людини

Лікар-психіатр оглядає людину і пише в документі назву її хвороби.

Лікар-психіатр не може назвати людину хворою через те, що людині не подобається політика або церква.

Ніхто не може покарати людину за її хворобу.

Лікар може написати в документі, що людина має психічну хворобу, тільки оглянувши людину.

Іноді через ліки людина може захворіти ще більше.

Тоді ліки приписує не один психіатр, а комісія (2 або 3 психіатри).

А людина пише згоду приймати ліки.

Іноді, замість людини з психічною хворобою, згоду давати ліки пише мама чи опікун.

Стаття 8. Безпека для хворої людини

Людині з психічними хворобами не повинно стати гірше від лікування.

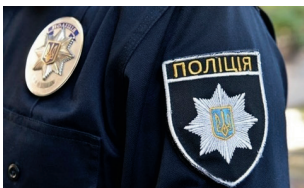

Психіатр слідкує за хворою людиною.

Але людина з психічною хворобою іноді нападає на інших людей.

На такі випадки є спеціальні правила.

Психіатр просить поліцію допомогти.

Поліція може повезти людину з психічною хворобою до лікарні і охороняти її домівку.

Тоді людину відводять в окрему кімнату.

Її тримають за руки і не дають бити інших.

Розділ 2. Як психіатри допомагають людині з психічною хворобою

Стаття 11. Як лікар-психіатр оглядає

людину Лікар-психіатр оглядає людину і каже, є в людини психічна хвороба, чи немає.

Якщо у людини є психічна хвороба, психіатр скаже, як лікувати хворобу.

Спочатку психіатр повинен зустрітися з людиною, оглянути і поговорити з нею.

Якщо до психіатра привели дитину до 14 років, він оглядає дитину на прохання батьків.

До психіатра можуть привести дитину від 14 до 18 років чи дорослу людину.

Тоді психіатр оглядає людину на її прохання.

Іноді психіатр може оглянути людину з психічною хворобою без її згоди.

Психіатр не чекає згоди на огляд, якщо людина неправильно себе поводить.

Неправильна поведінка – це коли людина може зробити шкоду собі або іншим.

Якщо людину оглянув психіатр без її згоди, людина може піти до суду.

Яку шкоду може людина завдати собі?

Людина може не їсти і померти з голоду.

Людина може зробити ще якусь шкоду, від якої можна померти.

Людина з психічною хворобою може робити шкоду іншим.

Наприклад, може розбити чужу річ.

Або може вдарити іншу людину.

Психіатр оглядає без згоди людину, яка не може жити без допомоги інших.

Людина не може сама їсти, знайти їжу, ховатися від холоду, дістатися додому.

Ще психіатр огляне людину без її згоди, якщо хвороба посилюється і людина може померти.

Хто скаже психіатру, що людині потрібна його допомога?

Мама або інший родич апише психіатрові прохання оглянути людину.

Тоді психіатр оглядає людину без її згоди.

Перед оглядом лікар повинен розказати людині:

- що він лікар-психіатр,
- своє ім'я,
- у якій лікарні психіатр працює,
- що буде проводити огляд,
- який документ психіатр буде писати після огляду.

Після огляду психіатр пише документ.

У документі психіатр пише таке:

- хто попросив оглянути людину,
- ім'я людини, яку оглянув психіатр,
- чи є в людини психічна хвороба,
- якщо психічна хвороба є, то як називається ця хвороба,
- як лікують психічну хворобу.

Стаття 12. Допомога психіатра вдома у людини, а не в лікарні

Людина з психічною хворобою може лікуватися вдома.

Лікування призначає психіатр.

Доросла людина і дитина після 14 років дає згоду на огляд і лікування.

Якщо дитині менше 14 років, психіатр лікує її на прохання мами або родича.

Якщо у дорослої хворої людини є опікун, він дає згоду на лікування людини вдома.

Якщо людина може зробити шкоду собі або іншим, людину лікують без її згоди.

Наприклад, людина може вийти на балкон, щоб стрибнути і покалічитися.

Щоб людина з психічною хворобою не нашкодила собі чи іншим, її лікують.

Психіатр пише до суду, щоб суд дозволив лікувати людину без її згоди.

Наприклад, якщо людина з психічною хворобою може побити когось.

Також психіатр пише до суду, якщо людині може стати гірше без лікування.

Суд може сказати людині лікуватися вдома навіть без її згоди.

Ця людина з психічною хворобою приходить до психіатра на огляд 1 раз на місяць.

Якщо людина лікується вдома без згоди, її оглядає комісія психіатрів 1 раз на 6 місяців.

Через 6 місяців психіатр може сказати, що лікування треба продовжити.

Тоді психіатр пише нове прохання до суду про продовження лікування.

Мама або опікун просить психіатра закінчити лікування, якщо хворому стало краще.

Сам хворий також може написати до суду прохання закінчити лікування після 3 місяців лікування.

Якщо людина з психічною хворобою відмовляється приймати призначені ліки вдома, її кладуть в лікарню.

У лікарні людину з психічною хворобою оглядає психіатр і призначає лікування.

Стаття 13. Як людину з психічною хворобою кладуть до лікарні

Якщо психічну хворобу має дитина до 14 років, її кладуть до лікарні за згодою мами.

Після 14 років дитину запитують, чи згодна вона лягти в лікарню.

Буває, мама просить покласти дитину до лікарні, а батько – ні.

Тоді районне управління каже, класти дитину до лікарні чи ні.

Стаття 16. Огляд людини, яку поклали до лікарні без її згоди

2 лікарі-психіатри оглядають за 1 день людину, яку поклали до лікарні без її згоди. Якщо людина з психічною хворобою може і хоче лікуватися вдома, її відпускають з лікарні додому.

Іноді людину з психічною хворобою привозять до лікарні не з дому.

Мама, батько чи інші родичі не знають, що людина потрапила до лікарні.

Психіатр телефонує додому до людини і розкажує сім'ї, що людина в лікарні.

Іноді людина, яка потрапила до лікарні, не може розповісти про свою сім'ю.

Тоді лікар розкажує поліції про те, що людину поклали до лікарні.

Стаття 17. Якщо людині з психічною хворобою треба довго лікуватися в лікарні

Людина з психічною хворобою буде в лікарні доти, доки в неї є хвороба.

Після 6 місяців у лікарні без згоди людини вона не завжди виліковується.

Тоді 2 лікарі-психіатри будуть просити суд дозволити продовжити лікування в лікарні.

Мама чи опікун людини, яка лікується в лікарні, можуть просити суд виписати її.

Суд читає усі прохання – від лікаря, від опікуна і від людини, яку поклали до лікарні.

Суд каже, залишатися людині в лікарні чи можна іти додому.

Стаття 18. Як людину виписують з лікарні

Людину виписують з лікарні у таких випадках:

- якщо людина одужала,
- якщо лікар обстежив людину і написав дозвіл,
- коли психіатр побачив, що людина може лікуватися вдома.

Стаття 23. Переїзд людини з психічною хворобою до інтернату або школи-інтернату

У нашій країні є спеціальні інтернати, де живуть люди з психічними хворобами.

Людині в інтернаті дають ліжко і місце для життя, годують, допомагають доглядати за собою.

Якщо людині потрібна допомога щодня,
а допомогти нікому, вона їде до інтернату.

Людина з психічною хворобою пише прохання
директору інтернату, щоб дозволив їй жити
в інтернаті.

Якщо у людини з психічною хворобою є опікун,
опікун просить про інтернат.

Якщо до інтернату треба дитині з психічною
хворобою, прохання до інтернату пишуть
батьки дитини.

Дитина з психічною хворобою може вчитися
у школі-інтернаті.

Коли людина з психічною хворобою живе
в інтернаті, 1 раз на рік її оглядає комісія.

В інтернаті до комісії включають психіатра,
психолога і педагога.

1 раз на рік комісія дивиться документи
людини.

1 раз на рік комісія також говорить з людиною,
яка живе в інтернаті.

Комісія пише документ про те, щоб людина
продовжила жити в інтернаті.

Ніхто не може примусити працювати людину
з психічною хворобою в лікарні або інтернаті.

Розділ 3. Права людини під час допомоги лікаря-психіатра

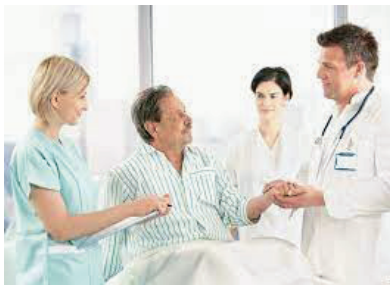
Кожна людина має права, про які пише Основний Закон, або Конституція.

Людина з психічною хворобою має такі самі права, як і всі люди.

Ніхто не може порушити права людини, коли її лікує психіатр.

Під час отримання допомоги лікаря-психіатра людина з психічною хворобою має такі права:

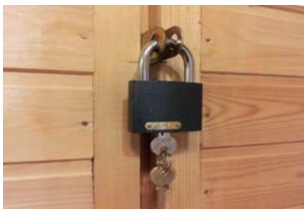
- щоб людину поважали і не принижували,
- щоб людині розповіли про її права,
- щоб у лікарні чи в інтернаті було чисто і скрізь був порядок,
- щоб до неї могли прийти гості,
- щоб людина могла відмовитися від допомоги психіатра, а примусити міг тільки суд,
- отримати допомогу психіатра близько від свого дому, де живе,
- бути в лікарні лише на час лікування психічної хвороби,
- щоб людина могла написати згоду або відмову від нових методів лікування,
- на безпеку під час лікування.

Людина з психічною хворобою має право отримати безплатно:

- допомогу психіатра,
- лікування усіх хвороб, не тільки психічних,
- путівку до санаторію,
- ліки або ліки зі знижкою,
- допомогу юриста.

Людина має право на свою квартиру, яку не заберуть, доки вона в лікарні.

Людина має право слухати суддів, коли вони читають і обговорюють прохання лікаря про неї.

Людина має право розказати суддям про себе, а судді повинні вислухати людину.

Якщо в лікарні людині зробили шкоду, то їй повинні надати гроші за цю шкоду.

Якщо хтось розкаже чужим про психічну хворобу людини, він платить гроші.

Людина з психічною хворобою має право отримати гроші за свою роботу.

Коли людина з психічною хворобою живе в інтернаті, вона має право:

- говорити зі своїми знайомими, юристом, мамою чи родичем так, щоб інші не чули цю розмову,
- розказати, кому людина хоче, про лікування в лікарні,
- писати листи і читати листи від інших, і ніхто не може їх читати,
- дивитися телевізор, переглядати інтернет,
- ходити на гуртки – шити, вишивати, плести, співати, займатися спортом тощо,
- ходити до церкви,
- писати або говорити про своє прохання директору інтернату.

Людині з психічною хворобою в лікарні або інтернаті можуть не дозволити:

- зустрічатися з гостями наодинці,
- купувати для себе якісь речі,
- бути на самоті (без нікого).

СЛОВНИК

Закон – це документ, у якому написані правила для всіх українців.

Закон описує правила для одного виду діяльності.

Наприклад, закон про медицину, або закон про навчання у школі.

Стаття Закону – частина закону, в якому написане одне правило.

Одне правило каже всім, що робити в однаковому випадку.

Наприклад, стаття закону про медицину каже, як записатися до лікаря.

Інша стаття закону каже, хто може отримати ліки безплатно.

Статті закону мають номери, наприклад, стаття 4 закону про медицину.

Права людини – це те, що людина може робити.

Якщо тобі кажуть, що ти маєш право – значить, ти можеш щось робити.

Наприклад, право на медичні послуги означає, що ти можеш безплатно піти до лікаря.

Управління соцзахисту або собез – будинок, куди людина з психічною хворобою іде по допомогу.

У собезі людині можуть надати документ про інвалідність.

До собезу людина з інвалідністю іде по грошову допомогу.

Психіатр – лікар, який лікує психічні хвороби.

Психічна хвороба – це коли тіло не болить, але людина не розуміє, як себе поводити.

Людина з психічною хворобою може поводити себе дивно чи неправильно.

